registrator.rlk@regionstockholm.se.

Diarienummer RS 2024-0344.

Synpunkter på förslag till ny regional utvecklingsplan

Inledning

Vi är Stockholms läns Bildningsförbund, folkbildningens regionala samverkansorganisation i Region Stockholm. I Stockholms län finns nio studieförbund som bedriver studiecirklar och föreläsningsprogram och 30 folkhögskolor med ett brett utvecklat kursutbud. Inom dessa kan alla stockholmare som vill, få möjlighet att utveckla sig själva, lära sig nya saker och vidga sina perspektiv. År 2023 deltog 96 872 stockholmare i studieförbundens verksamhet och 35 644 i någon av folkhögskolornas. Studieförbund och folkhögskolor samarbetar ofta med folkrörelser, föreningar och organisationer.

Folkhögskolorna finns i alla länets delar, från Sigtuna till Södertälje, och studieförbunden likaså. Den som vill kan gå en språkkurs i en mindre ort eller läsa in gymnasiet på en folkhögskola i stadsmiljö. Folkhögskolan, en utbildningsform för vuxna, har kurser bland annat till barnskötare, fritidsledare eller som ger gymnasiebehörighet. I många fall leder en folkhögskolekurs vidare till högre studier eller till arbete. Studieförbunden har kurser i tex psykisk hälsa, motion, musik och dans. Genom sitt rika utbud kompletterar och stärker den organiserade folkbildningen det övriga utbildningssystemet.

Vision, mål och prioriteringar

SLB anser att regionens mål är väl valda. Vi vill också påpeka att för att uppnå målet *En jämlik region,* är också folkbildningen en viktig aktör med sin förmåga att ge nya livschanser som utjämnar skillnader och ger fler samhällsmedborgare goda förutsättningar. Folkbildningen kan utjämna orättvisor genom att ge många möjlighet till kunskap och bildning oavsett bakgrund, och därigenom ge människor egenmakt.

Vilka indikatorer mäter på bästa sätt målen?

Här föreslår SLB en ytterligare Indikator: *Ta del av livslångt lärande*, som tex folkbildning och föreningsliv.

Styrkor och utmaningar

Under denna rubrik på sidan 12 föreslår SLB en åttonde styrka med rubriken *Ett starkt civilsamhälle.* Ett starkt och hållbart samhälle skapas av aktiva samhällsmedborgare, inte minst med hjälp av de mötesplatser som civilsamhälle och folkbildningen, i form av folkhögskolor och studieförbund, skapar och de många livschanser som där ges. När det gäller styrkan *Motor i den gröna omställningen* är folkbildningen bidragande i ett ökat engagemang för EU samt bidrar med kurser till viktig kompetenshöjning hos många individer.

Stärkta livsvillkor

I tredje punkten på sidan 22 där det listas vad Stockholmsregionens aktörer ska, föreslår SLB att folkbildning läggs till *"stärka möjligheterna att ta del av **folkbildning**, folkbibliotek, öppna motionsområden, kultur-, idrotts- och föreningsverksamhet. Insatserna ska särskilt riktas så att fler barn och unga kan ta del av utbudet."*

I den nationella Folkhögskoleenkäten för 2023 uppger 67 procent av de svarande att de under sin tid på skolorna fått uppleva och/eller utöva kulturella aktiviteter.

Kraftsamling för jämlik folkhälsa

Detta är ett viktigt mål och SLB vill gärna nämna hur folkbildningen med sina mötesplatser och gemenskaper bidrar till ökad psykisk hälsa och motverkar ofrivillig ensamhet. I en rapport från Studieförbunden i samverkan visas att studiecirkeln motverkar ofrivillig ensamhet och förbättrar deltagares livskvalitet och hälsa, 71 procent av studiecirkeldeltagarna upplever att studiecirkeln förbättrat deras livskvalitet och 56 procent har fått tillgång till en gemenskap som är värdefull för dem. I den nationella Folkhögskoleenkäten 2023 uppger 79 procent av de svarande folkhögskoledeltagarna att de upplever att deras tid där inneburit att de blivit del av en gemenskap.

https://studieforbunden.se/upplevelser-av-studiecirkeln-ofrivillig-ensamhet-2/

https://www.sverigesfolkhogskolor.se/globalassets/folkhogskoleenkaten/resultatrapport-folkhogskoleenkaten-2023.pdf

Verka för ökad trygghet och framtidstro

Att värna om demokratin genom att få fler invånare att vilja och kunna vara delaktiga i civilsamhället och samhällsutvecklingen är centralt för folkbildningen och det är glädjande att läsa denna ambition i utvecklingsplanen. För att kunna förverkliga detta är särskilt andra punkten, sidan 23, om att "stötta civilsamhällets aktörer och verka för att grundfinansiering av kultur, folkbildning och föreningsliv följer samhällets kostnads- och utgiftsutveckling" väsentlig. Många folkhögskolor i regionen ligger i socialt utsatta områden där de fungerar som viktiga mötesplatser.

Styrkor och utmaningar: Hur ser er organisation på er roll kopplat till den regionala utvecklingen och hur kan er organisation bidra för att vi ska nå planens mål och stärka genomförandet?

Folkbildningen kan bidra genom att minska segregationen genom att skapa mötesplatser för människor med olika bakgrund. På folkhögskolor möts människor med olika livssituation och bakgrund för att tillsammans utvecklas och vidga sina perspektiv. Folkhögskolor kan med sina flexibla och individuellt anpassade undervisningssätt i många fall nå människor som tidigare misslyckats med studier. Många av studieförbundens studiecirklar och aktiviteter, som tex läxhjälp och föräldrastöd, hjälper också till.

Att främja en levande landsbygd och skärgård liksom att stärka regionens vatten- och grönområden bidrar inte minst studieförbundens kulturprogram, studiecirklar och kurser till genom att öka intresset för aktiviteter och rekreation inom de senare, liksom att erbjuda ett aktivt och levande kulturutbud på landsbygd och i skärgård genom att bland annat samarbeta med kulturföreningar och andra föreningar.

När det gäller målen under **Stärk kopplingen mellan utbildning och arbetsmarknad** är folkbildningen en viktig möjliggörare, och det är glädjande att se formuleringen att "*främja folkbildning som bidrar till utjämnande av utbildningsklyftor."* Att verka för högre andel som kvalificerar sig för, samt genomför, gymnasiet, är också något folkhögskolorna gör varje dag genom den så kallade Allmän kurs, som ger vuxna deltagare möjlighet att få gymnasiekompetens. På folkhögskolans Allmän kurs uppgav 72 procent att utbildningen ökat deras chanser på arbetsmarknaden enligt den nationella Folkhögskoleenkäten för 2023.

Folkbildningen arbetar även med "Stöd och matchning" och folkhögskolans SMF-kurs, Studiemotiverande folkhögskolekurs, som relaterar till målet om att underlätta effektiv matchning och stärka kopplingen mellan utbildning och arbetsmarknad. Det nya projektet Vägen, som startades 2023 av Folkbildningsrådet, är också ett sådant projekt som syftar till att genom en folkhögskolekurs ge människor som står långt från arbetsmarknaden egenmakt för att kunna påverka sin livssituation. Här finns tre deltagande folkhögskolor från region Stockholm, Hagabergs folkhögskola i Södertälje, Röda Korsets folkhögskola i Skärholmen samt Skarpnäcks folkhögskola, vilka tillsammans når 165 deltagare.

När det gäller regionens mål att skapa insatser för att öka attraktionskraften för yrken och utbildningar och genomföra insatser som ökar attraktiviteten i branscher och yrken som annars riskerar kompetensbrist är folkhögskolan en viktig resurs, då flera folkhögskolor har yrkesutbildningar som tagits fram i dialog med branschbehov. Likaså är målet om att bättre ta tillvara människors kompetens genom hela yrkeslivet och stärka möjligheterna till ett livslångt lärande och vidareutbildningar som bättre matchar arbetsmarknadens behov och som möjliggör byte av bransch eller yrke, ett mål som folkhögskolans rika kursutbud för vuxna människor på olika platser i livet tillgodoser.

SLB instämmer i att **den civila beredskapen över kommungränserna behöver stärkas** för att säkra tillgången till mat, vatten, el, mark och viktiga samhällsfunktioner (s 37). I detta viktiga arbete vill studieförbundens nya initiativ *Rusta Stockholm,* med studiecirklar om lokal civil beredskap, vara ett bidrag. I glesbygd är folkhögskolor och studieförbundsverksamhet en viktig infrastruktur även för beredskap.

SLB vill också instämma i att klimatanpassningen är en viktig del av den civila beredskapen och hanterar resiliens mot risker och sårbarheter kopplade till klimatförändringar och andra kriser i omvärlden. Här har inte minst folkhögskolorna länge arbetat med kunskapsspridning och bildning genom ett antal kurser och workshops om klimat, där bland annat Röda Korsets folkhögskolas kurs Hållbar utveckling och krisberedskap, kan nämnas.

Målet om stärkt beredskap i hela samhället (sid 41) har folkbildningen lång erfarenhet av att bidra till med olika insatser under hela 1900-talet. Specifikt i målet att h*öja kompetensen och förmågan att kunna omhänderta krav på civil beredskap.* Folkbildningens fokus på gemenskap och möten mellan olika individer och grupper stärker i sig regionens beredskap i form av generell tillit till medmänniskor, liksom specifika kurser inom vård, HLR med mera. Inom många av landsbygdsnoderna (sid 54) är studieförbunden viktiga möjliggörare för att ge medborgarna tillgång till kultur och forum för gemenskap. Överhuvudtaget bidrar folkhögskolorna till en god regional balans genom sin geografiska utbredning i hela regionen.

När det slutligen gäller dialog- och samverkansformer för att kunna agera tillsammans för att nå planens mål så önskar SLB gärna delta i kontinuerliga avstämningar. Att ha fortsatta samtal och möten om Folkbildningsstrategin är också en viktig del av arbetet.

Stockholm 2024 09 30

På uppdrag av styrelsen

[redacted]

[redacted]

Stockholms läns Bildningsförbund